

ДО ПИТАННЯ ПРО КВАЛІФІКАЦІЮ ПРИВЛАСНЕННЯ, РОЗТРАТИ АБО ЗАВОЛОДІННЯ ЧУЖИМ МАЙНОМ ШЛЯХОМ ЗЛОВЖИВАННЯ СЛУЖБОВОЮ ОСОБОЮ СВОЇМ СЛУЖБОВИМ СТАНОВИЩЕМ

TO THE QUESTION OF THE QUALIFICATION OF APPROPRIATION, EMBEZZLEMENT OR APPROPRIATION OF SOMEONE ELSE'S PROPERTY BY ABUSE OF OFFICIAL POSITION BY AN OFFICIAL

Петров В.І., здобувач

Науково-дослідний інститут публічного права
ORCID ID: 0009-0007-6769-8553

У статті автором доводиться, що привласнення, розтрата або заволодіння чужим майном шляхом зловживання службовою особою своїм службовим становищем дійсно має всі ознаки корупційного кримінального правопорушення. Враховуючи це, ч. 2 ст. 191 має бути кваліфікована, як корупційне кримінальне правопорушення. При цьому, мають бути враховані всі передбачені КК України для суб'єкта кримінального правопорушення наслідки.

Констатовано, що Конституція України у 13 проголосила, що держава забезпечує захист прав усіх суб'єктів права власності і господарювання, соціальну спрямованість економіки. Усі суб'єкти права власності рівні перед законом; у ст. 41 – кожен має право володіти, користуватися і розпоряджатися своєю власністю, результатами своєї інтелектуальної, творчої діяльності. Право приватної власності набувається в порядку, визначеному законом. Громадяни для задоволення своїх потреб можуть користуватися об'єктами права державної та комунальної власності відповідно до закону. Ніхто не може бути протиправно позбавлений права власності. Право приватної власності є непорушним. Такі положення Основного Закону держави знайшли своє відображення в КК України, Розділ VI Особливої частини якого покликаний охороняти відносини власності в Україні. Разом із тим, корислива злочинність завжди характеризується високим рівнем поширеності, проте є своєрідні винятки. Одним із них є привласнення, розтрата майна або заволодіння ним шляхом зловживання службовим становищем (ч. 2 ст. 191 КК України), що обтяжено віднесенням його до корупційних кримінальних правопорушень.

Законодавцем виділяються корупційні та пов'язані з корупцією кримінальні правопорушення. Виключною відмінністю між ними, є ознаки корупції. Так, задля того, щоб кримінальне правопорушення визнавалось корупційним, воно повинно мати ознаки корупції.

Ключові слова: корупція, корупційне правопорушення, привласнення, розтрата, заволодіння, службове становище.

In the article, the author proves that misappropriation, embezzlement or possession of someone else's property by an official abusing his official position really has all the signs of a corruption criminal offense. Taking this into account, part 2 of Art. 191 should be qualified as a corruption criminal offense. At the same time, all the consequences provided by the Criminal Code of Ukraine for the subject of a criminal offense must be taken into account.

It was established that the Constitution of Ukraine in 13 proclaimed that the state ensures the protection of the rights of all subjects of the right of ownership and management, the social orientation of the economy. All subjects of property rights are equal before the law; in Art. 41 - everyone has the right to own, use and dispose of their property, the results of their intellectual and creative activity. The right to private property is acquired in accordance with the procedure established by law. Citizens can use objects of state and communal ownership to satisfy their needs in accordance with the law. No one can be unlawfully deprived of the right to property. The right to private property is inviolable. Such provisions of the Basic Law of the state were reflected in the Criminal Code of Ukraine, Section VI of the Special Part of which is designed to protect property relations in Ukraine. At the same time, self-interested crime is always characterized by a high level of prevalence, but there are peculiar exceptions. One of them is misappropriation, waste of property or possession of it by abuse of official position (Part 2 of Article 191 of the Criminal Code of Ukraine), which is aggravated by its classification as a corruption criminal offense.

The legislator distinguishes corruption and corruption-related criminal offenses. The only difference between them is the signs of corruption. Yes, in order for a criminal offense to be recognized as corruption, it must have signs of corruption. Therefore, let's try to find out the signs of corruption criminal offenses.

Key words: corruption, corruption offense, embezzlement, embezzlement, possession, official position.

Постановка проблеми. Конституція України у 13 проголосила, що держава забезпечує захист прав усіх суб'єктів права власності і господарювання, соціальну спрямованість економіки. Усі суб'єкти права власності рівні перед законом; у ст. 41 – кожен має право володіти, користуватися і розпоряджатися своєю власністю, результатами своєї інтелектуальної, творчої діяльності. Право приватної власності набувається в порядку, визначеному законом. Громадяни для задоволення своїх потреб можуть користуватися об'єктами права державної та комунальної власності відповідно до закону. Ніхто не може бути протиправно позбавлений права власності. Право приватної власності є непорушним. Такі положення Основного Закону держави знайшли своє відображення в КК України, Розділ VI Особливої частини якого покликаний охороняти відносини власності в Україні. Разом із тим, корислива злочинність завжди характеризується високим рівнем поширеності, проте є своєрідні винятки. Одним із них є привласнення, розтрата майна або заволодіння ним шляхом зловживання службовим становищем (ч. 2 ст. 191 КК України), що обтяжено віднесенням його до корупційних кримінальних правопорушень.

Так, згідно із даним Офісу Генерального прокурора (до 02 січня 2020 року – Генеральної прокуратури України), у 2019 році обліковано 8417 кримінальних правопорушень, передбачених ст. 191 КК України, з них повідомлено про підозру – 3900 особам; у 2020 році – 11160, підозр – 5676, у 2021 році – 11012, підозр – 6040, у 2022 році – 6698, підозр – 3074. Разом із тим, в Єдиному державному реєстрі судових рішень за аналогічний період виявлено лише 1694 електронних копій обвинувальних вироків за привласнення або розтрату.

Згідно з даними Держаної судової адміністрації України, у 2019 році за вчинення кримінальних правопорушень, передбачених ст. 191 КК України, засуджено 340 осіб, з них за ч. 2 ст. 191 КК України – 14 осіб; у 2020 році – 276 осіб, за ч. 2 ст. 191 КК України – 7 осіб; у 2021 році – 259 осіб, за ч. 2 ст. 191 КК України – 24 особи; у 2022 році – 201 особу, за ч. 4 ст. 191 КК України – 29 осіб (з 03.03.2022 внесено кваліфікуючу ознаку – в умовах воєнного чи надзвичайного стану).

Досить незначна кількість засуджених осіб по відношенню до виявлених кримінальних правопорушень

свідчить про наявність як теоретичних, так й практичних проблем кримінальної відповідальності за привласнення, розтрату майна або заволодіння ним шляхом зловживання службовим становищем.

Питанням захисту власності від злочинних посягань приділяють увагу такі вітчизняні учені, як П.П. Андрушко, Н.О. Антонюк, М.І. Бажанов, П.С. Берзін, А.М. Бойко, В.І. Борисов, А.А. Вознюк, П.А. Воробей, В.К. Гришук, О.А. Гритенко, Н.О. Гуророва, Л.М. Демидова, Ю.А. Дорохіна, О.О. Дудоров, В. П. Ємельянов, Г.П. Жаровська, О.О. Кваша, І.М. Копотун, С.А. Кузьмін, П.С. Матишевський, М.І. Мельник, С.А. Мозоль, В.О. Навроцький, П.В. Олійник, Р.С. Орловський, Є.О. Письменський, Я.В. Ступник, М.І. Хавронюк, В.В. Шаблістий, С.Д. Шапченко, О.С. Юнін, Н.М. Яриши та ін.

Варто також вказати на кандидатські дисертації О.А. Слабченко «Кримінально-правова характеристика привласнення, розтрати майна або заволодіння ним шляхом зловживання службовим становищем» (м. Київ, 2014 р.) та С.С. Сироватки «Кримінальна відповідальність за привласнення, розтрату майна або заволодіння ним шляхом зловживання службовим становищем, вчинені у співучасті» (м. Дніпро, 2020 р.).

Разом із тим, у працях вказаних авторів об'єктивно враховано реалії функціонування органів кримінальної юстиції в умовах воєнного стану, в тому числі з протидії тим кримінальним правопорушенням проти власності, що одночасно є корупційними кримінальними правопорушеннями.

Мета статті полягає у дослідженні питань кваліфікації привласнення, розтрати або заволодіння чужим майном шляхом зловживання службовою особою своїм службовим становищем.

Виклад основного матеріалу. Переходячи до кваліфікації привласнення, розтрати або заволодіння чужим майном шляхом зловживання службовою особою своїм службовим становищем процитуємо М.І. Панова.

Так, науковець зазначає, що кваліфікація кримінальних правопорушень є одним із найбільш важливих і відповідальних етапів застосування норм закону про кримінальну відповідальність. Правильна кваліфікація кримінального правопорушення виступає необхідною умовою реалізації конституційного принципу законності у кримінальному судочинстві, досконалого та юридично виваженого досудового розслідування і розгляду кримінальних проваджень у судах, призначення особам, визнаним винними за вироком суду, справедливого й обґрунтованого покарання чи звільнення їх від кримінальної відповідальності або від покарання [2, с. 4].

Разом із тим, як зазначає О. Ус одним з основних складників боротьби зі правопорушеннями є правильна кваліфікація кримінального правопорушення, тобто правильна кримінально-правова оцінка поведінки (діяння) особи шляхом встановлення кримінально-правових (юридично значущих) ознак, визначення кримінально-правової норми, що підлягає застосуванню, і встановлення відповідності (тотожності, ідентичності) ознак вчиненого діяння конкретному складу кримінального правопорушення, передбаченому КК України, за відсутності фактів, що виключають протиправність діяння [3, с. 196].

Ба більше, на думку В.В. Сухоноса, основу кваліфікації кримінального правопорушення становить конкретний склад кримінального правопорушення, передбачений диспозицією відповідної статті Кримінального кодексу України. Конкретний склад кримінального правопорушення визначається в кримінальному законі не як певне ціле, а у вигляді його ознак. Так, на думку автора, ознака складу кримінального правопорушення – це поняття, виражене в кримінальному законі одним терміном або кількома, а також, в окремих випадках, в іншому законі та/або іншому нормативному акті чи міжнародному договорі.

Також, зазначає науковець, слід мати на увазі, що ознаки складу кримінального правопорушення з позицій їх визначення в кримінальному законі можуть бути класифіковані ще за деякими критеріями. Так, після обов'язкових і факультативних ознак це є:

- нормативне джерело;
- кримінально-правова значущість;
- ступінь суспільної небезпеки;
- гносеологічна сутність;
- визначеність;
- ступінь постійності;
- специфіка кримінального опису в законі [4, с. 23–24].

Таким чином, доцільність та актуальність огляду питань, що стосуються кваліфікації привласнення, розтрати або заволодіння чужим майном шляхом зловживання службовою особою своїм службовим становищем не викликає сумніву.

На думку О. Ус, під час кваліфікації будь-якого кримінального правопорушення необхідно враховувати загальні (базові) правила (вимоги) кримінально-правової оцінки вчиненого діяння (кваліфікації кримінального правопорушення):

1. Проведення ретельного дослідження фактичних обставин вчиненого діяння, що, на її думку, надасть можливість правильно оцінити:

1) об'єкт кримінального правопорушення (родовий та безпосередній (основний та додатковий) види об'єктів кримінального правопорушення), предмет кримінального правопорушення та потерпілого від кримінального правопорушення;

2) об'єктивну сторону кримінального правопорушення (суспільно небезпечне діяння (дію чи бездіяльність), а також суспільно небезпечні наслідки, причинний зв'язок між діянням і наслідками, спосіб, місце, час, обстановку, засоби (знаряддя) вчинення кримінального правопорушення, якщо вони є обов'язковими ознаками об'єктивної сторони конкретного складу кримінального правопорушення);

3) суб'єкт кримінального правопорушення (фізична осудна особа, яка вчинила злочин у віці, з якого може підлягати кримінальній відповідальності, або спеціальний суб'єкт кримінального правопорушення);

4) суб'єктивну сторону складу кримінального правопорушення (вина, а також мотив і мета, якщо вони є обов'язковими ознаками суб'єктивної сторони конкретного складу кримінального правопорушення). Разом із тим, наголошує авторка, для розкриття змісту окремих ознак наведених елементів складу кримінального правопорушення необхідно також використовувати нормативно-правові акти інших галузей права.

2. Використання правил (вимог) кваліфікації, що розроблені в доктрині кримінального права та апробовані слідчо-судовою практикою, а саме правил кваліфікації:

1) кримінальних правопорушень з альтернативними, оціночними, бланкетними та кваліфікуючими або привілейованими ознаками елементів складу кримінального правопорушення;

2) кримінальних правопорушень із матеріальним і формальним складом (встановлення моменту закінчення кримінального правопорушення);

3) залежно від форми вини конкретного складу кримінального правопорушення, видів умислу, його спрямованості та його трансформації;

4) у разі конкуренції мотивів і цілей вчинення кримінального правопорушення;

5) у разі конкуренції кримінально-правових норм;

6) незакінченого кримінального правопорушення;

7) співучасті у вчиненні кримінального правопорушення;

8) множинності кримінальних правопорушень;

9) конкретних видів кримінальних правопорушень тощо [2, с. 200].

Як зазначає О. Книженко у структурі злочинності кримінальні правопорушення проти власності, до яких належить привласнення, розтрата майна або заволодіння ним шляхом зловживання службовим становищем, завжди посідали перше місце. Здавалось би, наголошує науковець, що поширеність цих кримінальних правопорушень мала б сприяти розробленості проблем, пов'язаних з їхньою кримінально-правовою оцінкою. Проте, незважаючи на це, а також на приділення доктриною кримінального права значної уваги кримінальним правопорушенням проти власності, донині як у судовій практиці, так і в науці залишається низка дискусійних питань щодо їхньої оцінки. До кола таких питань, на її думку, належить відмежування привласнення, розтрата майна або заволодіння ним шляхом зловживання службовим становищем від крадіжки, шахрайства, а також від невиконання цивільно-правових зобов'язань тощо [4, с. 82].

Нагадаємо також читачу, що привласнення, розтрата або заволодіння чужим майном шляхом зловживання службовою особою своїм службовим становищем, законодавцем віднесено до розряду корупційних кримінальних правопорушень.

Так, відповідно примітки до ст. 45 КК України «Звільнення від кримінальної відповідальності у зв'язку з дійовим каяттям» зазначено, що корупційними кримінальними правопорушеннями відповідно до цього Кодексу вважаються кримінальні правопорушення, передбачені статтями 191, 262, 308, 312, 313, 320, 357, 410, у випадку їх вчинення шляхом зловживання службовим становищем, а також кримінальні правопорушення, передбачені статтями 210, 354, 364, 364-1, 365-2, 368-369-2 цього Кодексу. Кримінальними правопорушеннями, пов'язаними з корупцією, відповідно до цього Кодексу вважаються кримінальні правопорушення, передбачені статтями 366-2, 366-3 цього Кодексу [6; 12].

Проте, ще 10 лютого 2014 року у зв'язку з прийняттям Закону України «Про Національне антикорупційне бюро України» примітка до ст. 45 КК України виглядала дещо інакше. Цікавим є те, що корупційним кримінальним правопорушенням визнавалася не вся ст. 191 КК України, а лише її друга частина. Яка безпосередньо і передбачала кримінальну відповідальність за привласнення, розтрата або заволодіння чужим майном шляхом зловживання службовою особою своїм службовим становищем.

Так, примітка до ст. 45 КК України виглядала наступним чином: «Корупційними злочинами відповідно до цього Кодексу вважаються злочини, передбачені частиною другою статті 191, частиною другою статті 262, частиною другою статті 308, частиною другою статті 312, частиною другою статті 313, частиною другою статті 320, частиною першою статті 357, частиною другою статті 410, у випадку їх вчинення шляхом зловживання службовим становищем, а також злочини, передбачені статтями 354, 364, 364-1, 365-2, 368-370 цього Кодексу» [6].

Але, вже 12 лютого 2015 року було прийнято Закон України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо забезпечення діяльності Національного антикорупційного бюро України та Національного агентства з питань запобігання корупції» № 198-VII, та викладено примітку до ст. 45 КК України в новій редакції. В результаті чого всю ст. 191 КК України віднесено до корупційних кримінальних правопорушень.

Так, примітка до ст. 45 КК України отримала наступний вигляд: «Корупційними злочинами відповідно до цього Кодексу вважаються злочини, передбачені статтями 191, 262, 308, 312, 313, 320, 357, 410, у випадку їх вчинення шляхом зловживання службовим становищем, а також злочини, передбачені статтями 210, 354, 364, 364-1, 365-2, 368-369-2 цього Кодексу» [6; 13].

Отже, з метою дослідження питання, щодо кваліфікації привласнення, розтрата або заволодіння чужим майном шляхом зловживання службовою особою своїм службовим становищем – корупційним кримінальним правопорушенням. Необхідно звернути свою увагу, на поняття корупційного кримінального правопорушення, та встановлення його ознак.

Однак, перш ніж перейти до безпосереднього дослідження, необхідно звернути увагу, що з прийняттям Закону

України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо спрощення досудового розслідування окремих категорій кримінальних правопорушень» від 22 листопада 2018 року № 2617-VIII, було законодавцем було запропоновано нову класифікацію суспільно небезпечних діянь за КК України.

Так, кримінальні правопорушення було поділено на кримінальні проступки і злочини. Кримінальним проступком було передбачено цим Кодексом діяння (дію чи бездіяльність), за вчинення якого передбачене основне покарання у виді штрафу в розмірі не більше трьох тисяч неоподатковуваних мінімумів доходів громадян або інше покарання, не пов'язане з позбавленням волі. А злочини, в свою чергу було кваліфіковано на нетяжкі, тяжкі та особливо тяжкі. Під нетяжким злочином запропоновано розуміти передбачене цим Кодексом діяння (дію чи бездіяльність), за вчинення якого передбачене основне покарання у виді штрафу в розмірі не більше десяти тисяч неоподатковуваних мінімумів доходів громадян або позбавлення волі на строк не більше п'яти років. Під тяжким злочином передбачене цим Кодексом діяння (дію чи бездіяльність), за вчинення якого передбачене основне покарання у виді штрафу в розмірі не більше двадцяти п'яти тисяч неоподатковуваних мінімумів доходів громадян або позбавлення волі на строк не більше десяти років. А під особливо тяжким злочином передбачене цим Кодексом діяння (дія чи бездіяльність), за вчинення якого передбачене основне покарання у виді штрафу в розмірі понад двадцять п'ять тисяч неоподатковуваних мінімумів доходів громадян, позбавлення волі на строк понад десять років або довічного позбавлення волі [6].

Отже, з метою визначення основних понять що стосуються корупції, звернемося до Закону України «Про запобігання корупції» від 14 жовтня 2014 року № 1700-VII.

Так, відповідно до ст. 1 Закону України «Про запобігання корупції» корупція – це використання особою, зазначеною у частині першій статті 3 цього Закону, наданих їй службових повноважень чи пов'язаних з ними можливостей з метою одержання неправомірної вигоди або прийняття такої вигоди чи прийняття обіцянки/пропозиції такої вигоди для себе чи інших осіб або відповідно обіцянка/пропозиція чи надання неправомірної вигоди особі, зазначеній у частині першій статті 3 цього Закону, або на її вимогу іншим фізичним чи юридичним особам з метою схилити цю особу до протиправного використання наданих їй службових повноважень чи пов'язаних з ними можливостей. Корупційне правопорушення – це діяння, що містить ознаки корупції, вчинене особою, зазначеною у частині першій статті 3 цього Закону, за яке законом встановлено кримінальну, дисциплінарну та/або цивільно-правову відповідальність. А правопорушення, пов'язане з корупцією, в свою чергу – це діяння, що не містить ознак корупції, але порушує встановлені цим Законом вимоги, заборони та обмеження, вчинене особою, зазначеною у частині першій статті 3 цього Закону, за яке законом встановлено кримінальну, адміністративну, дисциплінарну та/або цивільно-правову відповідальність [10].

Як можемо побачити, відповідно до ст. 1 Закону України «Про запобігання корупції», законодавцем виділяються корупційні та пов'язані з корупцією кримінальні правопорушення. Виключною відмінністю між ними, є ознаки корупції. Так, задля того, щоб кримінальне правопорушення визнавалось корупційним, воно повинно мати ознаки корупції. Тому, спробуємо з'ясувати ознаки корупційних кримінальних правопорушень.

Так, на думку А.В. Савченко, при визнанні кримінального правопорушення корупційним необхідно говорити про такі його ознаки, як:

- 1) суспільна небезпечність;
- 2) протиправність (передбачення його у КК України);
- 3) наявність діяння, що містить ознаки корупції;
- 4) учинення його спеціальним суб'єктом;
- 5) наявність виключно умисної форми вини;
- 6) караність [11, с. 17].

Ба більше, чималої уваги привертає запропонована А.В. Савченком класифікація корупційних кримінальних правопорушень (за групуванням у примітці до ст. 45 КК України, за родовим об'єктом та суб'єктом).

Так, науковець зазначає, що залежно від послідовності групування корупційних кримінальних правопорушень у примітці до ст. 45 КК України та вчинення чи невчинення їх шляхом зловживання службовим становищем, усі корупційні кримінальні правопорушення можна поділити на два види: а) корупційні кримінальні правопорушення, вчинені шляхом зловживання службовим становищем (ст. 191, 262, 308, 312, 313, 320, 357, 410 КК України); б) окремі корупційні кримінальні правопорушення у сфері господарської діяльності, проти авторитету органів державної влади, органів місцевого самоврядування та об'єднань громадян, а також у сфері службової діяльності й професійної діяльності, пов'язаної з наданням публічних послуг (ст. 210, 354, 364, 364-1, 365-2, 368–369-2 КК України) [11, с. 19].

Разом із тим, науковець пропонує розмежувати корупційні кримінальні правопорушення за родовим об'єктом посягання: 1) корупційний кримінальний правопорушення проти власності (ст. 191 КК України); 2) корупційне кримінальне правопорушення у сфері господарської діяльності (ст. 210 КК України); 3) корупційне кримінальне правопорушення проти громадської безпеки (ч. 2 ст. 262 КК України); 4) корупційні кримінальні правопорушення у сфері обігу наркотичних засобів, психотропних речовин, їх аналогів або прекурсорів (ст. 308, 312, 313, 320 КК України); 5) корупційні кримінальні правопорушення проти авторитету органів державної влади, органів місцевого самоврядування та об'єднань громадян (ст. 354 і 357 КК України); 6) корупційні кримінальні правопорушення у сфері службової діяльності та професійної діяльності, пов'язаної з наданням публічних послуг (ст. 364, 364-1, 365-2, 368–369-2 КК України); 7) корупційні кримінальні правопорушення проти встановленого порядку несення військової служби/корупційний військовий злочин (ст. 410 КК України). За суб'єктами корупційні кримінальні правопорушення, на думку автора, можна поділити на ті, що вчиняються: а) службовими особами юридичних осіб публічного права (ст. 364 КК України); б) службовими особами юридичних осіб приватного права (ст. 364-1 КК України); в) особами, які не є державними службовцями, посадовими особами місцевого самоврядування, але здійснюють професійну діяльність, пов'язану з наданням публічних послуг (ст. 365-2 КК України); г) працівниками підприємства, установи чи організації, які не є службовими особами, або особами, які працюють на користь підприємства, установи чи організації (частини 3 і 4 ст. 354 КК України); г) загальними суб'єктами (частини 1 і 2 ст. 354 або ст. 369 КК України); д) військовою службовою особою (наприклад, ст. 410 КК України) тощо [11, с. 19].

Як можемо побачити, на думку А.В. Савченко, привласнення, розтрата або заволодіння чужим майном шляхом зловживання службовою особою своїм службовим становищем відноситься до корупційних кримінальних правопорушень, що вчиняються шляхом зловживання службовим становищем. За родовим об'єктом посягання, на думку автора, ч. 2 ст. 191 КК України відноситься до корупційних кримінальних правопорушень проти власності.

Ба більше, із запропонованого законодавцем визначення «корупції», можемо зрозуміти, що обов'язковою ознакою корупційного кримінального правопорушення виступає неправомірна вигода. Визначення останньої миститься, знов-таки в Законі України «Про запобігання корупції».

Так, неправомірна вигода – це грошові кошти або інше майно, переваги, пільги, послуги, нематеріальні активи, будь-які інші вигоди нематеріального чи негрошового характеру, які обіцяють, пропонують, надають або одержують без законних на те підстав [10].

Висновки. Отже, із зазначеного вище виходить, що привласнення, розтрата або заволодіння чужим майном шляхом зловживання службовою особою своїм службовим становищем дійсно має всі ознаки корупційного кримінального правопорушення. Враховуючи це, ч. 2 ст. 191 має бути кваліфікована, як корупційне кримінальне правопорушення. При цьому, мають бути враховані всі передбачені КК України для суб'єкта кримінального правопорушення наслідки.

З урахуванням додаткових негативних наслідків визнання особи винутою у вчиненні корупційного кримінального правопорушення (внесення запису до Єдиного державного реєстру осіб, які вчинили корупційні або пов'язані із корупцією правопорушення, неможливістю бути звільненим від покарання із випробуванням та ін.), доведена необхідність письмового ознайомлення підозрюваного із ними в ході досудового розслідування та доведення стороною обвинувачення наявності не тільки корисливого мотиву, а й мети отримання неправомірної вигоди по всіх кримінальних провадженнях про привласнення, розтрата майна або заволодіння ним шляхом зловживання службовим становищем.

Також доведена доцільність наукового обґрунтування віднесення певного кримінального правопорушення до числа корупційних або пов'язаних із корупцією за суттю самого діяння чи за суб'єктом його вчинення з урахуванням положень закону України «Про запобігання корупції» – повинно містити ознаки корупції та, у першу чергу, можливим отриманням неправомірної вигоди для себе чи інших осіб.

ЛІТЕРАТУРА

1. Сироватка С.С. Окремі аспекти соціальної зумовленості кримінальної відповідальності за привласнення, розтрата майна або заволодіння ним шляхом зловживання службовим становищем, вчинені у співучасті. *Науковий вісник публічного та приватного права*. Випуск 4. 2020. С. 197–203.
2. Кваліфікація злочинів: навч. посіб. / за ред. М.І. Панова. Харків: Право, 2016. 356 с.
3. Ус О. Склад злочину як підстава кримінально-правової оцінки вчиненого діяння. *Visegrad Journal on Human Rights*. 2016. № 4/2. С. 196–201.
4. Сухонос В.В. Склад злочину: закон, теорія та практика: монографія. Суми: Університетська книга, 2018. 200 с.
5. Книженко О. Проблеми кваліфікації привласнення чи розтрата чужого майна особою, якій це майно було ввірене чи перебувало в її віданні. *Науковий часопис Національної академії прокуратури України*. 2017. № 3. С. 82–89.
6. Кримінальний кодекс України: Кодекс від 05.04.2001 № 2341-III. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2341-14#Text> (дата звернення: 25.05.2022).
7. Про Національне антикорупційне бюро України: Закон від 14 лютого 2014 року № 1698-VII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1698-18#Text> (дата звернення: 10.06.2022).
8. Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо забезпечення діяльності Національного антикорупційного бюро України та Національного антикорупційного бюро України та Національного агентства з питань запобігання корупції: Закон від 12 лютого 2015 року № 198-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/198-19#n27> (дата звернення: 10.05.2022).
9. Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо спрощеного досудового розслідування окремих категорій кримінальних справ: Закон від 22 лютого 2018 року № 2617-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2617-19#Text> (дата звернення: 10.05.2022).
10. Про запобігання корупції: Закон від 14 жовтня 2014 року № 1700-VII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1700-18#Text> (дата звернення: 10.05.2022).
11. Савченко А.В. Корупційні злочини в Україні: проблеми кримінально-правового розуміння. *Науковий вісник Національної академії внутрішніх справ*. 2015. № 3. С. 14-24.
12. Шаблістий В.В. Корупція з необережності (до проблеми встановлення вини та моменту виявлення пов'язаних із корупцією адміністративних і кримінальних правопорушень). *Юридичний науковий електронний журнал*. 2020. № 1. С. 230–233.
13. Loskutov T., Yunin O., Verbytskyi V., Momotenko A. Methods of information security in the investigation of corruption offences. *Lex Humana*, v. 16, n.1, 2024, P. 328-344.